

פתח לנו שער בעת נעילת שער

מורנו הרב יצחק מרדכי הכהן רובין שליט"א

דרשה לנעילה - יום הכיפורים תשע"ו

ישבתי בתענית ונתמעט חלבי ודמי, יהי רצון מפניך שיהא חלבי ודמי שנתמעט, כאילו הקרבתי לפניך על גבי המזבח ותרצני.

ואיתא במדרש [במדבר רבה י"ח, י"ז] אמרו ישראל כשבית המקדש קיים אנו מקטירין חלבים ואימורין ומתכפרין, ועכשיו הרי חלבנו ודמנו ונפשותינו, יהי רצון מלפניך שתהא כפרה עלינו

ובזוהר [ח"ב כ, ב] זכאה עמא קדישא, דאיתקריאו ענא דקודשא בריך הוא, למקרב גרמייהו קרבנין קמיה, כמה דאיתמר [תהילים מ"ד] " כי עליך הורגנו כל היום, נחשבנו כצאן טבחא" וקרבין גרמייהו כעאנין בתעניתא, דמעוט חלבא ודמא דתעניתא איהו חשיב יתר מקרבנא דבעירין.

גם דם המילה נחשב כעין קרבן, כמבואר בזוה"ק [לך לך צ"ד, ב] האי דאקריב בריה קרבנא קמיה קודש אברין הוא, רעוא דקודשא בריך הוא בהאי קרבנא ואתרעי ביה וקריב ליה וכו' בגיני כך חסידי קדמאי טבאן כד מקריבין בנייהו לקרבנא דא, פתחו ואמרו "אשר תבחר ותקרב ישכון חצריך" ואינון דקיימו עלייהו אמרי "נשבעה מטוב ביתך קדוש היכלך".

קרבן – התבטלות

כתבו הראשונים שכל עניין הקרבן הוא התבטלות של המקריב כלפי הבורא, שכדרך שעושים עם הקרבן, כך היה אמור להיעשות גם בו בגלל חטאיו, והוא מביא את הקרבן לא בתורת כפרת דמים, אלא כפרת נפשו שהוא מעמיד את הקרבן במקום נפשו שלו, ועיקר הקרבן הוא מחשבת האדם, נמצא שיסוד הקרבן במה שאדם מקריב את עצמו, וזהו גודל עניין התענית ש למרות שטבע הריאה שהגוף זקוק למאכל, וחסרון האכילה גורמת לרעב ומצוקה, ובכל זאת אדם עוצר ממנהגו של עולם של ומענה את עצמו לקיים את מצות המלך, בזה הוא נחשב כמי שכביכול הקריב קרבן.

עיקר התענית אינה בצום אלא בכוננת הלב של המתענה, אין הוא כאותו אדם שצם כדי להוריד ממשקלו, שהרי שכאשר יודע מחשבות יבחן את מחשבותיו ימצא אדם שחושב מבוקר ועד ערב על האוכל, משא"כ אדם שמתענה ביום הכיפורים ובשאר תעניות, מחשבותיו הם כדברי רב ששת בגמ' הנ"ל שאמר שמיעוט חלבי ודמי יחשב לפניך כקרבן.

מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורין יכולים לעמוד, ותמהו קמאי, איך יתכן שאדם שלא חטא כלל יהיה במדרגה פחותה מאותו מי שחטא וחזר בתשובה, והביאור בזה הוא, שמי שחטא וחזר בתשובה היה צריך להקריב

פתח לנו שער בעת נעילת שער כי פנה יום, זוהי התפילה שכל כל ישראל קרובים ורחוקים מתפללים בעת תפילת נעילה, כלל ישראל עומד ליד שערי רחמים ומבקש מהקב"ה לפתוח את השער.

לכל שער יש מפתח משלו, ואם לשער יש מפתח של מספרים, יכול אדם לעמוד כל היום כולו ולנסות למצוא את צירוף המספרים הנכון אך בלא הועיל השער לא יפתח, אך אם הוא יודע את המספר הנכון והמדויק, הרי שאז השער יפתח חיש במהרה.

מהו אותו "קוד" שאיתו אנו יכולים לפתוח את שערי הרחמים ברגעים האחרונים של היום הקדוש והגדול.

יחביאנו על ידו תחת כנפי השכינה

בפיוט לתפילת נעילה "יחביאנו על ידו תחת כנפי השכינה חון יחון כי יבחון לב עקוב להכינה", יש להתבונן איפה הקב"ה מחביא את כלל ישראל, ומה היא אותה הצלה.

כתב הבאר היטב סי' תר"ט סק"ד שמנהג פשוט הוא להתעטף בטלית מבעוד יום ומברכין עליו, וכן כתב האר"י, עכ"ד.

הנהגה אין לנו יום שאנו מתעטפים בטלית בתפילת הלילה, מלבד יום הכיפורים, ומבאר הרמח"ל בספר קיצור הכוונות בסדר יום הכיפורים, שבשעת שקיעת החמה של ערב יום הכיפורים, הקב"ה פורס טלית על כל כלל ישראל ובחסדו מחביא אותם תחת כנפי השכינה.

ירצה צום עמך אשר דמו לך מזה

ירצה צום עמך אשר דמו לך מזה, חשוב חלבו כעל זבח וקרבנו אל תבוזה, חתום עליו אות חיים ותפילתו תחזה [סליחות לערב יום הכיפורים].

צום יום הכיפורים נחשב כקרבן, מה קרבן מכפר אך צום יום הכיפורים יש בו מעלה כקרבן, ויש להתבונן איך צום מסייע לכפרת עוונות, איזה סוג כפרה יש בצום. [מלבד הא דעיצומו של יום מכפר], האם אדם שיאכל ח"ו נבלות וטרפות ואח"כ יומיים יהיה בצום האם יכופר לו העוון החמור. [האם אדם שלעורך בריאותו צריך לרדת במשקל ולכן מייעצים לו לצום, האם צום זה מכפר לו על עוונותיו].

איתא בגמ' ברכות דף י"ז ע"א רב ששת כי הוה יתיב בתעניתא, בתר דמצלי אמר הכי: רבון העולמים גלוי לפניך, בזמן שבית המקדש קיים, אדם חוטא ומקריב קרבן, ואין מקריבין ממנו אלא חלבו ודמו ומתכפר לו, ועכשיו

על ידי קידוש ה' שאז מוכח בעליל שנשמה זו עלתה רק עבור כבוד שמו יתברך.

"ואישי ישראל ותפילתם" – ולכאורה קשה איזה אישים אנו מקריבים כאשר בית המקדש לא קיים, שאנו מבקשים שהקב"ה יקבל, והרי נשלמה פרים שפתינו, ואין לנו לא מקדש ולא קרבן, ומבארים התוס' במנחות דף ק"ז ע"א לחד פירושא דהיינו שמיכאל שר הגדול מקריב בשמים את נשמות הצדיקים.

הגר"א [אדרת אליהו דברים א' ט"ו], מביא את דברי הזוה"ק [ח"ג ל"ג, א'], שכל הנהרגים על קדוש השם הם בבחינת קדשים קלים, והנשרפים הם קדשי קדשים שהם כליל לאישים. [והם כנגד אברהם חנניה מישראל ועזריה שהשם נתקדש על ידם, והם כנגד עולה חטאת אשם ומנחה].

איך אנו כלל ישראל משתמשים עם אותם זכויות של טבוחים על יחודך, לטבוחים יש זכות עצומה והם קדשי קדשים, אבל הנשארים בכל הדורות איך הם זוכים.

בנוהג שבעולם במלכותא דארעא מקובל שמשפחות החללים הנהרגים בפיגוע רח"ל, מקבלים תמיכה מהמדינה למשך כל החיים, וזאת למה? כיון שהנהרג הוא קרבן ציבורי ולכן כל הציבור משתתף באחזקת המשפחה, כעין זה במלכותא דרקיעא לכל עם ישראל כמשפחה אחת רחבה, יש זכות לתבוע את ההקצבה של מקדשי השם ואלא שנהרגו על קידוש ה'.

פתח לנו שער בעת נעילת שער

ביום הכיפורים כל השערים פתוחים אבל כדי להיכנס לתוכם צריכים להקיש מספר פתיחה מסויים, אם לא יודעים את המספר ח"ו עלולים להישאר בחוץ.

יחביאנו על ידו תחת כנפי השכינה, אבל בתנאי של כי יבחון לב עקוב להכינה, כאשר הלב פשוט ונכנע אז כל השערים נפתחים, אנו אומרים פתח לנו שער בעת נעילת שער, אבל צריך לזכור בעיקר לפתוח את השער הראשי של הלב שלנו, ברגע שהלב שלנו יפתח, כבר כל השערים יפתחו.

זהו הסוד הפשוט לפתיחת שערי שמים, זהו סוד הצום וסוד הקרבן כאשר אדם מכניע את עצמו ושב בתשובה שלימה.

אנו בני "קהילת בני תורה" מרגישים משפחה אחת עם בני משפחות הנטבחים שדמם עדיין שותת בתוך ליבנו פנימה, אין שום ספק שהלבבות של כולם שבורים ורצוצים, שמענו זאת בתפילות של ראש השנה ובפרט ביום הכיפורים, יעדיו בכיות השליש של הציבור, שהלבבות כאן שבורים, עם הלבבות האלה אנו באים לבורא עולם בעת נעילת שער ומבקשים לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבוה.

אנו תפילה, חנון הביטה ממרומים, תשפוכ דם הצדיקים ותמצית דמים, תראה בפרגודך והעבר כתמים קל מלך יושב על כסא רחמים.

מעצמו הרבה יותר לעמוד בניסיונות קשים לאין ערוך, ואם הוא עמד בהם הוא קרוב יותר כיון שהקריב יותר.

המתענה מבטל את רצונותיו הטבעיים והמושכים את הנהגת הגוף, ומשעבר אותם שיעבוד מוחלט לבורא עולם, וזהו עיקר ושורש תיקון החטא, שהרי החוטא מרד ונתן ביטוי לרצונותיו של עצמו, הוא לא התחשב בעיווי המלך מלכו של עולם, וגמר בדעתו שרצונו קודם לרצון המקום, וזהו עיקר שורש החטא, וממילא בתענית שמשעבדים את הגוף אלא בורא עולם, זהו תיקון פנימי לאותה מרידה שבעת הופכת להיות קבלת עול מלכות שמיים, בשעת התענית אדם מתבטל ואין לו אלא כניעה מוחלטת לבורא עולמים.

ועניתם את נפשותכם והקרבתם אשה וכל מלאכה לא

תעשו

כתוב בפסוק גבי יום הכיפורים "ועניתם את נפשותיכם והקרבתם אשה לה' וכל מלאכה לא תעשו" [ויקרא כ"ג, כ"ז], ותמה המשך חכמה, למה הפסיק בהקרבא בין ועניתם את נפשותיכם לבין וכל מלאכה לא תעשו [לכאורה כוונתו, שתענית ואיסור מלאכה שייכי בכלל והקרבא אינה שייכת אלא בכהנים, ועוד שתענית ואיסור מלאכה הם בכלל תוארו של יום הכיפורים, משא"כ הקרבא], וכתב שמרמז את תפילתו של רב ששת שיהא מיעוט חלבו ודמו כאילו הקריב קרבן על גבי המזבח, לכן כתב אותם בהדרי ללמדך ששקולין, והתענית כמו קרבן, ודו"ק היטב, עכ"ד.

יום כיפור – פנים חדשות באו לכאן

ונראה לומר בזה עוד שזהו עניין התענית של יום הכיפורים שהאדם מקריב את חלקי גופו והוא בבחינת פנים חדשות באו לכאן שאף שכל השנה הוא מגושם אבל בעת ביום הכיפורים הוא מתעלה לחלק העליון שבו וכולו רוחניות, כיון שהחומר כבר איננו שולט בו, ואז יש לומר לפני הבורא אינני אותו אדם, פנים חדשות באו לכאן, ויש בזה סנגוריה על עם ישראל שהסיבה לחטאים זהו הגוף העכור, אבל האדם בתוך תוכו, הוא רוחני ונשגב, ובחסרון של "סעודת שחרית אחת" הוא אכן מראה לבורא עולם את האמת הפנימית שלו, וכל זה הוא שורש עניין התשובה שאדם חוזר למקומו הראשון והאמיתי של קודם החטא.

עשה למען טבוחים על יחודיך

בכל תפילה של תחנונים אנו מבקשים לזכור את הטבוחים על יחודיך, כיון שאותם שנטבחו כל חטאם ופשעם היה שהם יהודים, ובעצם מי שטבח אותם הוא כביכול פגע ישירות הקב"ה, שהרי לא היתה לו שנאה כלפי האדם אלא כלפי מה שהוא מייצג, וכיון שהוא יהודי אזי הפגיעה היא בבורא עולם כביכול.

מי שמוסר עצמו על קידוש ה', זהו אותו שורש של קרבן, זהו התבטלות מוחלטת לבורא עולם בלי לתת לגוף שום מקום, אין מקום לשום "אני".

זהו עומק הכפרה שהרי החוטא מרד בקב"ה וכביכול המעיט את המלכות השלימה של הקב"ה ועל ידי קרבן וק"ו